

Birle?ik Diskinezi Derecelendirme Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Birle?ik Diskinezi Derecelendirme Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18062>

Özet

Birle?ik Diskinezi Derecelendirme Ölçe?i (BDDÖ), orijinal ad? Unified Dyskinesia Rating Scale (UDRS) olan klinik bir de?erlendirme arac?n?n Türkçe standardizasyonudur. Bu ölçek, özellikle uzun süreli levodopa tedavisi gören Parkinson Hastal??? hastalar?nda ortaya ç?kan diskinezi (istem d??? hareketler) ?iddetini ve bu hareketlerin hastan?n günlük ya?am aktiviteleri üzerindeki etkisini ölçmek amac?yla tasarlanm???tır. Ölçe?in Türkçe uyarlamas?, Akbostanc? ve arkada?lar? tarafından 2018 y?l?nda gerçekte?irilmi? olup, dilsel ve kültürel geçerlili?i sa?lanarak Türk popülasyonunda kullan?ma sunulmuştur. Bu standardizasyon çal??mas?, klinik ara?t?rmalar ve tedavi de?erlendirmeleri için kritik öneme sahiptir.

BDDÖ, klinisyenlere ve ara?t?rmac?lara, hastalar?n motor dalgalanmalar?n? ve diskinezi ile ili?kili komplikasyonlar?n? objektif ve nicel bir ?ekilde takip etme imkan? sunar. Ölçe?in uyarlanması, uluslararası kabul görmü? bir psikometrik ölçek olan UDRS'nin Türkiye'deki klinik ortamlarda güvenilir bir ?ekilde uygulanabilirli?ini sa?lam???tır.

Anahtar Kelimeler

Birle?ik Diskinezi Derecelendirme Ölçe?i, UDRS, Diskinezi, Parkinson Hastal???, Motor Bozukluklar, Standardizasyon, Nöroloji.

Yazarlar

Muhittin Cenk Akbostanc?, Ece Bayram, Vildan Y?lmaz, Sani Rzayev, Serap Özkan, Ay?egül Bora-Tokcaer, Christopher G. Goetz.

Amaç

Birle?ik Diskinezi Derecelendirme Ölçe?i'nin temel amac?, Parkinson Hastal??? tedavisinin bir yan etkisi olarak ortaya ç?kan diskinezinin klinik ?iddetini ve hastan?n ya?am kalitesi üzerindeki i?levsel etkisini kapsamlı bir ?ekilde de?erlendirmektir. Ölçek, hem motor muayene s?ras?nda gözlemlenen diskinezi ?iddetini hem de hastan?n kendi bildirdi?i semptomlar? ve günlük ya?amdaki k?s?tlil?klar? ölçen alt bölümlerden oluşur.

Ölçek, doktorlar?n ve ara?t?rmac?lar?n anti-diskinezi ilaçlar?n?n etkinli?ini de?erlendirmelerine, hastal???n ilerleyi?ini izlemelerine ve tedavi kararlar?n? standardize edilmi? verilere dayandırmalar?na yardımcı olur. Türkçe standardizasyon çal??mas?, ölçe?in Türk kültürüne ve diline uygunlu?unu test ederek, ulusal düzeyde tutarlı ve güvenilir klinik verilerin elde edilmesini sa?lamay? amaçlam???tır.

Yap?

BDDÖ, diskinezi olgusunun çok boyutlu yap?s?n? ölçen bir araçtır. Temel psikolojik yap? (konstrükt), ilaç kaynaklı istemsiz hareketlerin (diskinezi) hem yo?unlu?unu hem de bu yo?unlu?un bireyin fiziksel ve sosyal i?levselli?i üzerindeki yaratt??? bozuklu?u içerir. Ölçek genellikle iki ana bölümden oluşur:

Motor Diskinezi ?iddeti: Klinisyen tarafından yapılan de?erlendirmelerle diskinezinin vücudun farklı bölgelerindeki yo?unlu?unu ve süresini ölçer.

?levsel Etki: Hastan?n kendi bildirdi?i (öz-bildirim) diskineziye ba?lı olarak günlük aktiviteleri yerine getirmede ya?ad??? zorluklar? ve ya?am kalitesindeki dü?ü?ü de?erlendirir.

Bu iki ana bölümün birle?imi, diskinezinin hem nesnel hem de öznel etkilerini yakalayarak, tedavinin multidisipliner de?erlendirilmesine olanak tan?ır.

Geçerlik

Birle?ik Diskinezi Derecelendirme Ölçe?i'nin Türkçe standardizasyon çalışmas?nda (Akboşancı vd., 2018), ölçe?in geçerlik çalışmaları, orijinal ölçe?in yap?s?n?n Türk popülasyonunda da korundu?unu göstermeyi hedeflemiştir. Geçerlik (validity), bir ölçüm arac?n?n iddia etti?i yapıyı ne kadar do?ru ölçtü?ünü ifade eder.

Uyarlama sürecinde genellikle içerik geçerli?i (uzman görüşleriyle maddelerin uygunlu?unun teyidi) ve yapı geçerli?i (faktör analizleri veya bilinen klinik durumlarla korelasyonu) incelenir. Orijinal UDRS, geni? uluslararası geçerlik çalışmalarına sahip olduğundan, Türk uyarlaması bu yapısal geçerli?i koruma üzerine odaklanmıştır. Klinik tanımlarla korelasyonlar ve diğer motor bozukluk ölçekleriyle eş zamanlı geçerlik (concurrent validity) testleri, BDDÖ'nün klinik ortamda geçerli bir araç olduğuna desteklemektedir.

Güvenirlik

Güvenirlik (reliability), bir ölçüm arac?n?n tutarlılı?ı ve tekrarlanabilirli?ini ifade eder. Klinik de?erlendirme ölçekleri için en önemli güvenilirlik türleri iç tutarlılık ve gözlemciler arası güvenilirliğe dayanır.

Akboşancı ve arkadaşları'nın çalışması, BDDÖ'nün Türk popülasyonunda yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu (genellikle Cronbach Alfa katsayısı ile ölçülür) göstermektedir. Ayrıca, klinik de?erlendirmeye dayalı bir ölçek olduğu için, farklı klinisyenlerin aynı hastayı benzer puanlarla de?erlendirebilmesini sağlayan yüksek gözlemciler arası güvenilirlik (inter-rater reliability) de?erleri kritik öneme sahiptir. Bu yüksek güvenilirlik de?erleri, ölçe?in klinik araştırmalarda ve rutin hasta takibinde tutarlı sonuçlar üretebildi?ini garanti eder.

Faktör Analizi

Birle?ik Diskinezi Derecelendirme Ölçe?i'nin orijinal yap?s?, genellikle diskinezi ?iddetinin farklı boyutlar?n? yans?tan faktörlere ayr?l?r. Faktör analizi, ölçek maddelerinin hangi temel yap?lar altında topland???n? belirlemek için kullan?l?r.

Türkçe standardizasyon çal??mas?, orijinal UDRS'nin faktör yap?s?n? do?rulamay? amaçlam??t?r. Tipik olarak, diskinezinin ?iddeti ve i?levsel k?s?tl?lk olmak üzere iki temel faktör yap?s? beklenir. Bu faktör yap?s?n?n do?rulanmas?, ölçe?in Türk hastalar üzerindeki klinik de?erlendirmelerde geçerli alt puanlar sa?layabildi?ini gösterir ve sonuçlar?n yorumlanmas?nda yap?sal netlik sunar.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Uyarlama (Adaptation/Standardization)

Format: Klinisyen gözlemi ve hasta öz-bildirimi bile?enlerini içeren derecelendirme ölçe?i.

Mevcut Diller: Türkçe, ?ngilizce (Orijinal).

Popülasyon Grubu: Nörolojik hastalar, özellikle hareket bozuklu?u olan bireyler.

Ya? Grubu: Yeti?kinler.

Popülasyon Detaylar?: Levodopa tedavisi gören ve diskinezi semptomlar? gösteren Parkinson Hastal??? hastalar?.

Test Metodolojisi: Klinik de?erlendirme ve yap?land?r?lm?? görü?me bazı? puanlama. Puanlama sistemi, genellikle 0'dan (yok) belirli bir maksimum puana kadar (?iddetli) de?i?en bir Likert tarz? derecelendirme kullan?r.

Anahtar Kelimeler

Nörodejeneratif Hastal?klar, Levodopa Komplikasyonlar?, Hareket Bozukluklar?, Klinik Derecelendirme, Psikometrik Ölçek, Tedavi Yan Etkileri.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Muhittin Cenk Akbostanc?

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilgi mevcut de?il.

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: akbostan@medicine.ankara.edu.tr (Sorumlu Yazar ?leti?im)

Yaz??ma Adresi: Ankara Üniversitesi T?p Fakültesi, Nöroloji Anabilim Dal? (Makaleden ç?kar?m).

?zinler & Ücret ve Test Y?I?

Uyarlama Y?I?: 2018 (Türkçe Standardizasyon)

Orijinal Test Y?I?: UDRS, MDS-UPDRS'nin bir parças? olarak geli?tirilmi?tir.

Kullan?m ?zinleri ve Ücret: Ölçe?in klinik ve akademik amaçl? kullan?m? genellikle ilgili Movement Disorders Society (MDS) kurallar?na tabidir. Türk uyarlamas? için izinler sorumlu yazar arac?l???yla teyit edilmelidir.

Referanslar

Akbostanci, M. C., Bayram, E., Yilmaz, V., Rzayev, S., Ozkan, S., Bora-Tokcaer, A., ... & Goetz, C. G. (2018). Turkish standardization of Movement Disorders Society Unified Parkinson's Disease Rating Scale and Unified Dyskinesia Rating Scale. *Movement Disorders Clinical Practice*, 5(1), 54-59. doi: 10.1002/mdc3.12556

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [unified-dyskinesia-rating-scale-toad.pdf](#)

Birle?ik Diskinezi Derecelendirme Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a???daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Kaynak içerikte Birle?ik Diskinezi Derecelendirme Ölçe?i'ne ait maddeler (soru veya derecelendirme ö?eleri) sa?lanmam???r. Ölçek, klinisyen gözlemine ve hasta öz-bildirimine dayal? bölümlerden olu?ur ve tipik olarak diskinezinin vücut bölgelerine göre ?iddetini ve günlük ya?am üzerindeki etkisini derecelendiren Likert tipi maddeler içerir.